

Företrädesvis för medlemmarna i

Sällskapet för Svensk Posthistorisk Dokumentation.

Ingvar Larsson, Box 1133, 141 23 HUDDINGE - Tel 08/99 15 00, fax 08/99 36 21

Redogörelsen behandlar **TELEGRAM och TELEGRAM-POSTANVISNINGAR.**

Undertonen häri är samarbetet som förekom mellan Post & Telegraf. Vid ett flertal tillfällen efter 1860 diskuterade och förberedde man just ett samgående mellan de båda verken. Först 1995 har detta blivit en verklighet. Ofta arbetade man i samma eller angränsande lokaler, och flitigt utnyttjade man varandras tjänster.

I det historiska avsnittet beskrivs den elektriska telegrafens uppbyggnad i Sverige från 1853 då all trafik gick genom tråd eller kabel, fram till 1901 då allt förändrades i och med italienaren Marconis lyckade försök att trådlöst sända bokstaven "S" (...) över Atlanten. Den person som i alla tider kommer att sättas i samband med den första telegrafen är den amerikanske uppfinnaren Samuel Morse som redan 1843 hade sitt morsealfabet färdigt. Stort utrymme har beretts beskrivningen av telegrammens utbäring och de första kuvertens utseende, olika påtryck och frankering.

Det en aning invecklade systemet med inbetalning, försändning, avisering och utbetalning av telegrampostanvisningar visas på sidorna 32-47.

Uppgifterna är i huvudsak hämtade ur: Hans Heimbürger, Svenska Telegrafverket.

Mycket nöje önskar

Eder Ingvar Larsson

Under de första åren 1853-1856 tryckte varje telegrafstation (40 st vid denna tid) sina egna blanketter och kuvert. Innehållet är detsamma men utseende och stilval skiftar. Överst till höger på kuvertets framsida, på frimärkets plats, placerades detta avtryck. Se även avbildning på baksidan.

**KGL. ELEKTR. TELEGR.
EXPEDITION.**

1854 i Stockholm

**Kongl. Elektriska
Telegraf-Expeditionen.**

1855 i Göteborg

**KGL. EL. TELEGR.
EXPEDITION.**

1856 i Nyköping

INNEHÅLL

Telegrambrevens behandling och befordring den första tiden 1853-1862.

Kongl. Elektriska Telegrafen startar - kort historik-, telegramporto och budbäringsavgift sida 4; Karta över den första etappens utbyggnad 1859, sida 3; Den tidigaste telegraflinjen Stockholm-Uppsala-Grisslehamn klar, en första Telegraf-Rapport sändes till Stockholm via "dubbeltråden" den 10 okt 1854, sida 5; Telegrafnätet byggs ut i rask takt mellan Uppsala-Örebro-Göteborg-Malmö 1854, kabel drages över Öresund under dramatiska förhållanden, den internationella direkttrafiken öppnas den 1/1 1855; Telegraf-Rapport ankom från London till Göteborg den 15 mars 1855, sida 6. Norsk transittrafik, sida 7.

Taxor och utbäringsavgift de första tio åren.

Den första telegramtaxan och avgiften för utbäring, benämningen ändrades från Telegraf-Rapport till Telegraf-Depesch, enhets-porto införes, sida 8; Tablå som utvisar linjernas längd och antalet anlagda stationer. Tablå som utvisar antal sända telegram under samma tid, sida 9

Tiden 1862-1874.

Missnöjet med medelportot. Konkurrenten ökar då stambanan färdigställs mellan Stockholm och Göteborg 1862, med en restid av endast 14 timmar.

Privat påkostade telegrafstationer startas, den tekniska utvecklingen, sida 10;

Morseapparat för färgskrift, sida 11.

Tjänste-, Stats- och Privattelegrammer, klassindelning av stationer, sida 12-15.

Utbäring av telegramkuvert, samarbete med posten.

Utbäring av telegram inom stationsorten, depescher kallas fr.o.m. 1857 TELEGRAM, Kuvertens utseende, olika färg, påtryck "Lösen 10 öre R:mt." "Budbäringsavgift: 10 öre" sida 16-17; Utbäring med post, med gångbud eller ilbud till mottagare utanför telegraf-stationsorten. Brev med 3 öres porto 5/1 1866, och "Ingen budbäringsavgift". Frankering med vapentyp och tjänste tandn 14, sida 18-19.

Nytt utseende och förändrade storlekar på kuvert. Lokal- och riksporto 3 och 10 öre stora tjänste. Trycksaksporto 4 öre ringtyp och inrikes porto med 10 öre Oscar II, sida 20-21.

Järnvägstelegram frakterade, 1862 och 1881, befordrade av posten, sida 22; Utburet av järnvägen 1888, sida 23; Kvitto på järnvägstelegram, obeställbart d:o, sida 24; Avi om telegrams obeställbarhet utburen av posten, d:o utburen av järnvägen, sida 33.

Övriga tjänster i telegrambehandlingen. 25 olika tjänster redovisade på sida 26-31.

Telegrampostanvisningar inrikes. Inbetalning därav på posten, sida 32-35.

Utbetalning på posten sida 36-37; Avisering av tpa sida 38-39; Blanketter sida 40-42;

Telegrampostanvisningar internationella. Avis D'émission till utlandet, sida 43-47.

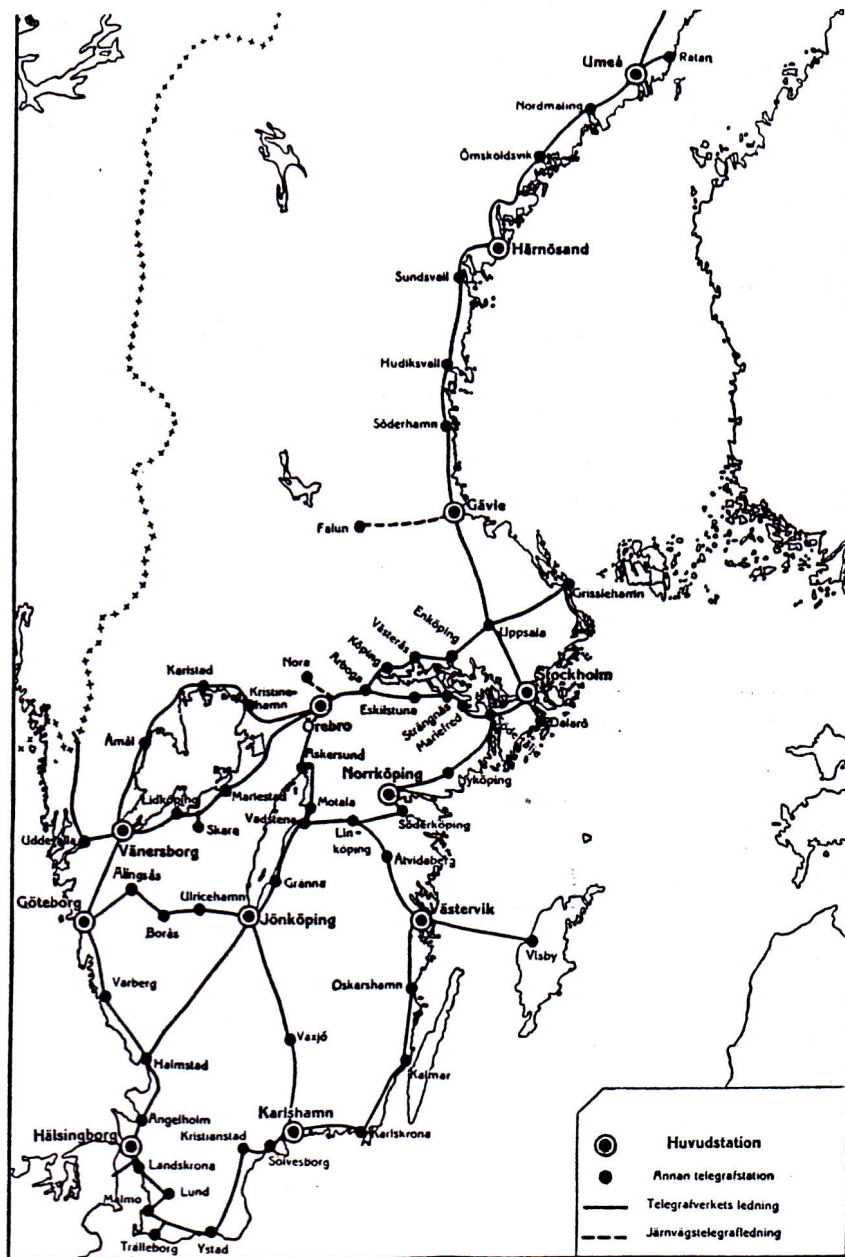

Bild 2. Karta över telegrafnätet i början av år 1859. C:a 6.600 kilometer ledningar var dragna på endast fem år till 66 telegrafstationer i landet, från Ystad till Haparanda. Järnvägstelegraferna var ännu endast 5 på sträckorna Falun-Gävle och Nora-Ervala. I slutet av 1859 tillkom den första privatbyggda telegraflinjen mellan Ratan och Umeå.

TELEGRAM, kort historik för åren 1852-1862

Kungl. Maj:t uppdrog den 15 maj 1852 åt generalen Carl Fredrik Akrell att inkomma med förslag till ett system för stambanelinjer och avge förslag till sträckningar för elektriska telegraflinjer i riket. Där så kunde ske föreslogs gemensamma stolplinjer med järnvägstelegraferna, men den snabbaste och lättaste uppsättningen kunde ske till en början utmed de större landsvägarna.

Morses revolutionerande system.

I maj 1853 påbörjades stolpuppsättningen längs landsvägen Stockholm-Uppsala. Själva ledningen utfördes med galvaniserad (förzinkad) järntråd som inköptes från England, och som isolatorer användes i Sverige tillverkade guttaperkahattar, varav en placerades i toppen på var stolpe på en träpinne. Telegrafapparater enligt Morses system tillverkades inom landet.

Den 21 okt. 1853 godkände Kungl. Maj:t general Akrells förslag till stadgar för telegraflinjen Stockholm-Uppsala, och den 1 nov. öppnades telegrafförbindelsen för allmän trafik.

Alla sända skrivelser kallades Telegraf-Rapporter.

Enligt dessa stadgar skulle var och en äga rätt att med telegraf översända skrivelser (ordet TELEGRAM började användas först år 1857) mot en avgift av 50 öre för högst 20 ord med tillägg av 25 öre för varje påbörjat tiotal ord därutöver. Högsta tillåtna ordantal var 100. Ämbetsskrivelser som tills vidare befordrades avgiftsfritt, skulle expedieras genast och därefter privata i den tur de inlämnades. Snart nog måste även tjänsteskrivelserna betalas av avsändaren, som oftast inte sparade på titlar och ordrikedom.

Budbäraren fick behålla hembäringsavgiften.

Ankommande rapporter (benämndes senare depescher) fortskaffades till adressaten genom budskickning eller genom posten allt efter avsändarens önskan och mot särskild betalning. Kostnaden för hembäringen fastställdes till 4 skilling banco (12,5 öre). Avsändaren ägde rätt att återfå erlagda avgifter om skrivelsen till följd av fel på linjen inte kunde komma fram fortare än posten.

Telegrajtjänstemännen skulle vara edligt förpliktade att hemlighålla telegrafskrivelsens innehåll. Under pågående telegrafering skulle främmande person inte få tillträde till telegrafrummet.

Antalet under november och december månad 1853 utväxlade rapporter uppgick till 851, för vilka portoavgifter betalades med 513 riksdaler. Driftkostnaderna för tiden 1/8 till 31/12 utgjorde dock 2.811 riksdaler.

Grisslehamnslinjen kommer till på grund av krimkriget.

I slutet av år 1853 hade krig utbrutit mellan Ryssland och Turkiet, det s.k. krimkriget, och den 4 februari 1854 bröts de diplomatiska förbindelserna mellan Ryssland å ena sidan och Frankrike-England å den andra. Den svenska regeringen som avgivit neutralitetsförklaring

väntade sig ändå Östersjön som en kommande krigsskådeplats. Som ett led i de försvarsförberedelser som regeringen beslöt vidtaga, ingick förbättrade förbindelser mellan Stockholm och den yttre skärgården.

General Akrell anbefalldes dels att förbättra den befintliga optiska telegrafanläggningen mellan Stockholm och Furusund-Arholma-Söderarm, dels att anlägga en elektrisk telegrafförbindelse från Uppsala till Grisslehamn.

Denna telegrafanläggning, som stod klar att tas i bruk redan den 11 maj 1854, skiljde sig från övriga genom att ledningen lades på hattar av glas, och att landets första undervattensledning nedlades mellan fastlandet och Vaddö. Kabeln som bestod av en guttaperkaklädd kopparledning, inlagd i ett blyhölje, inköptes från Tyskland. Grisslehamnslinjen förlängdes senare under året från Uppsala till Stockholm, som på så sätt fick "dubbeltråd" på denna sträcka, d. v. s. en tråd för nordgående och en för sydgående rapporter.

N° 1.

KONGL.

ELEKTRISKA

Telegraf-Expeditionen

i

STOCKHOLM.

Telegraf-Rapport från

d. 10. Oktober

Uppsala

1854 kl. 10.

f. midd.

Herrn Lundström,

Bild 3. Grisslehamnslinjen togs i bruk i hela sin längd för alla slag av telegrammer i början av okt. 1854. Ovan ses övre delen av en Telegraf-Rapport just från denna linje daterad 10 okt. 1854 och numrerad som No 1. Är det möjligen en förstadags-rapport?

Det lyckade resultatet med uppsalalinjen

gjorde att man redan i mars 1854 påbörjade arbetet med uppsättande av stolplinjer Uppsala-Västerås-Köping-Örebro-Mariestad-Lidköping-Vänersborg-Göteborg. Senare med fortsättning till Varberg-Halmstad-Helsingborg-Lund och Malmö.

Akrell arbetade snabbt med stora arbetslag och redan den 4 juli 1854 kunde förbindelsen mellan Stockholm och Göteborg öppnas.

Beträffande penningvärdet kan nämnas att arbetarna vid byggandet av dessa linjer uppbar en lön av 1 riksdaler och 25 öre per dag.

Kabeln går över sundet.

Den flitige generalen Akrell insåg vilka möjligheter som öppnades om man kunde nå telegrafisk direktkontakt med Europa och övriga världen.

Under hösten 1854 underhandlade man på regeringsnivå med danskarna om anläggnings- och underhållskostnader för en blivande förbindelse över Öresund.

Först enades man om den kortaste sträckan Helsingborg-Helsingör, men insåg risken med det ringa djupet och de många ankrande fartygen. Därför valde man den sydligare betydligt längre sträckningen från Hildersborg vid Landskrona, söder om Ven till Vedbaeck på danska sidan. Kabeln lades ut med början den 5 november 1854 av skoner-ten "Christopher Hage" assisterad av två ångbåtar och en korvett.

Nº

Kongl.
Elektriska Telegraf-
Expeditionen i
Götheborg.

Telegraf-Rapport från *London* den *15 Mars* 1855

Kl. 45. Londons jeudi.

*H. Hegardt & Co. Göteborgs-
Sveiden.*

Bild 4. Telegraf-Rapport från London emottagen i Götheborg den 15 mars 1855, den hittills tidigast kända rapporten som gått genom öresundskabeln, som öppnades 1/1 1855.

I ett brev till general Akrell beskrev den svenske kontrollanten kapten Fahnehjelmden inte helt riskfria utläggningen på följande sätt:

"Kabeln var nedskjuten i lastrummet på skonaren, och 12 man voro ställda runt om kabeln för att med skarpslipade knifvar afskära fejsingarne. Ändan av kabeln var upptagen genom lastluckan, men dessa tillställningar gingo likväl ej rätt väl.

De mekaniska tillställningarna med block och hjul förorsakade att kabeln erhöll 4 kin-
kar, samt att stycken av den armerande järntråden uppslets. Ingen blef skadad, ehuru
tjänstgöringen uti lastrummet, der manskapet låg på knä på kabeln och skar loss hvarje
hvarf, under det den löpande ändan slängde rundt om och lätt kunnat meddela farliga slag,
ingaf en viss hemsk känsla. Kabel öppnades för trafik 1/1 1855.

Transit-TELEGRAM.

Vad beträffar förbindelsen med Norge anlades en ledning från Vänersborg över Udde-
valla till norska gränsen vid Kornsjö och därifrån till Fredrikshald. För att tillmötesgå
normännens önskan att nå kontakt med kontinenten upplades en särskild ledningstråd
Vänersborg-Hälsingborg. Linjen bekostades helt av svenska telegrafn som i gengäld fick
uppbära hela transitportot för denna sträcka. Nedan ses ett telegram från Kristiania till Kiel
sönt den 26/9 1855. Portoberäkningen gick till på följande sätt:

- a) norskt porto Kristiania-Kornsjö, b) svenskt inrikes porto Kornsjö-Helsingborg,
c) avgift för överföring av telegrammet med linjen Helsingborg-Helsingör, blanketten ses
nedan och avsåg endast transport av telegrammet till danska kabeln, d) danskt porto
Helsingör-Hamburg, e) tyskt porto Hamburg-Kiel.

Norska telegrafn skaffade sig så småningom en egen kabel mellan Egersund i Norge och
Peterhead i Skottland, och 1894 lades en direktkabel Kristiania-Köpenhamn.

Telegraphlinien fra Helsingborg til Helsingör.

Station Helsingborg.

26/9 1855

Nr.	6	1. Gebyrer paa Sundlinien:	Rdtr.	β	Befordret	5	Bemærkninger.
Indl.	Kornsjö/T. 20 M. F. E.	Ordinairt Gebyr.....			til		
	Helsingb. T. M. F. E.				Begyndt	T. M.	
Art		2. Viderebefordringsgebyrer...			Endt	- -	
Ord	Chiffre	Summa					
Modtaget til Befordring af						Bef. af	

De p e t h e.

Seidel, Kiel.

Bild 5. Den danska linjen mellan Helsingborg och Helsingör fungerade som förbindelselänk (med roddbåt) mellan de svensk-norska och dansk-tyska kabelsystemen.

TAXOR.

Den 12 oktober 1854 godkände Kungl. Maj:t den taxa Akrell föreslagit, vilken var uppställd på samma sätt som den tyska. D.v.s. avgiften bestämdes dels efter ordantalet, dels efter avståndet. En enkel depesch skulle omfatta högst 25 ord, vid ordantalet 26-50 skulle depeschen taxeras dubbelt och vid ett ordantal av 51-100 tredubbelt. 5 ord lämnades fria för adressen. Med denna taxa blev minimiavgiften för en telegramdepesch från Stockholm till Örebro (1-25 mil) 1 riksdaler, till Göteborg (26-50 mil) 2 riksdaler och till Helsingborg-Malmö (51 mil och däröver) 3 riksdaler.

Härtill kom en särskild utbäringsavgift, eller postporto till adressat som bodde på annan ort än adresstationen. Jämfört med de vanliga telegramavgifterna i Europa vid denna tid måste taxan betecknas som mycket låg. Den utgjorde exempelvis endast 1/4 av motsvarande avgifter inom Tysk-Österrikiska Telegraf föreningen.

Samtidigt bestämdes att tjänstedepescher skulle vara avgiftsfria, för kollationering betalades hälften av vanligt porto, nattdepescher dubbel avgift och att statsdepescher fick avfattas i chiffer.

1856 innehöll det nya telegrafreglementet den föreskriften, att den särskilda avgiften för utbäring av depesch, som tidigare utgått med 12,5 öre (4 skilling banco) och fått betalas av avsändaren, ersattes nu av en lösenavgift av 10 öre, att betalas av mottagaren.

Samtidigt infördes förutbetalda svarsdepescher, svar om 10 ord (5 ord fria i adressen) taxerades med halv avgift.

Genom de nya bestämmelserna som trädde i kraft den 1 juli 1859, genomfördes det inländska *enhetsportot*, en höjning till 2 riksdaler oberoende av vägens längd.

TELEGRAF-DEPESCH

Stadefiska len i Borås

Lösen: 10 öre Runt

Bild 6. 1856 användes orden TELEGRAF-DEPESCH i stället för Telegraf-Rapport.

Vid slutet av år	Telegrafverkets nät				Antal järn- vägstelegraf- stationer
	Längd i km. av		Antal telegrafstationer		
	linjer	ledningar	i telegraf- verkets nät	privata	
1853	78	78	2	—	—
1854	1.070	1.148	12	—	—
1855	2.323	2.757	30	—	—
1856	3.197	4.200	40	—	—
1857	4.360	5.341	60	—	2
1858	4.930	6.611	66	—	5
1859	5.097	6.778	69	—	24
1860	5.113	6.794	68	1	34
1861	5.125	7.313	67	1	39
1862	5.358	7.689	70	1	74

Bild 7. Tablå som visar telegrafnätets utveckling under perioden 1853-1862. Vi ser 1853 års linje Stockholm-Uppsala 78 km., och 1854 års utvidgning till Malmö med 12 stationer och ett ledningsnät på 1.148 km. Den privata linjen drogs mellan Umeå och Raana.

Å r	Inländska	U t l ä n d s k a				Total- summa
		avsända till utlandet	ankomna från utlandet	transi- terade	summa	
1853	851	—	—	—	—	851
1854	10.534	—	—	—	—	10.534
1855	42.576	.	.	.	18.031	60.607
1856	91.738	.	.	.	24.935	116.673
1857	135.410	14.374	15.275	9.805	39.454	174.864
1858	135.906	13.625	14.085	10.069	37.779	173.685
1859	126.239	15.512	16.957	12.696	45.165	171.404
1860	105.963	18.362	19.697	15.146	53.205	159.168
1861	107.185	21.947	22.254	17.652	61.853	169.038
1862	142.443	24.584	24.567	18.584	67.735	210.178

Bild 8. Tablå som utvisar antal taxerade telegram under perioden 1853-1862. När trafiken genom Öresundskabeln kom igång 1855, nåddes kontakt med övriga världen. Efter det olyckliga enhetsportots införande 1859 sjönk trafiken till ungefär en tredjedel.

Tiden 1862-1874.

Under de första åren av telegrafverkets verksamhet var allmänhetens inställning synnerligen välvillig. Missnöjet blev dock mycket starkt i och med införandet av 1859 års olyckliga *medelporto*, vilket innebar att alla telegram på 20 ord kostade 2 riksdaler oavsett vägens längd. För de flesta telegrammen (1-25 mil) blev det en höjning med minst 1 riksdaler. Detta medförde en minskning av trafiken med ungefär en tredjedel, och någon stegring syntes ej förrän man 1862 tvingades sänka medelportot till 1 Rdr 50 öre.

Från 1863 byggdes framför allt det norrländska ledningsnätet upp. Detta år lades även en ny ledning mellan Stockholm och Göteborg, vilken hela vägen följde den i november 1862 *färdigställda stambanan*. I själva verket hade korrespondensen mellan de båda städerna vuxit så, att det tog ända upp till 8 timmar att få ett telegram avsänt. Tidsvinsten jämförd med postbefordran med järnväg krymte, då restiden numer var endast 14 timmar.

Privattelegrafstationer startas.

Mindre orter eller större industrier åtog sig att bekosta lämplig lokal och avlöning till stationens föreståndare och budbärare, mot att staten bekostade morseapparat och framdragning av ledning till närmaste huvudlinje. Man delade portoinkomsterna lika och budbäraren fick behålla utbäringsavgiften. Den första privattelegraflinjen drogs mellan Umeå och Ratan 1860 och 1874 hade 19 sådana stationer inrättats i landet. Dessa förvandlades 1876 till statstelegrafstationer av tredje klassen.

Den tekniska utvecklingen.

Till ledningarna användes *galvaniserad järntråd* med 4,3 mm. diameter, som måste importeras från England. I början av 1860-talet upptogs dock tillverkningen av Lesjöfors bruk i Värmland, som därefter blev televerkets huvudleverantör av tråd.

Som isolatorer på stolparna användes dubbelkupiga *hattar av äkta porslin*. Problemet att skydda hattarna mot sönderslagning av stenkastande ungdomar blev så brännande att anslag sattes upp på gästgivargårdar och andra lämpliga platser, med löfte om 20-50 riksdalers belöning för den som kunde medverka till den skyldiges upptäckt.

Under hela 1860-talet förnyades det gamla stolpnätet (som började ruttna i rotändan) mot nya impregnerade stolpar. Det pris som vid denna tid betalades för barkad stolpe av 28 fots längd (c:a 8 meter) var 85 öre per st.

Sändningshastigheten måste ökas.

Vad telegrafapparaterna beträffar, infördes från 1863 färgskriftsapparater i stället för de tidigare stiftapparaterna. Sedan en betydande transittrafik mellan Ryssland och Västeuropa börjat befordras över Sverige måste telegramhastigheten ökas, och därför inköptes två Wheatstone-apparater som uppsattes i Stockholm och Göteborg.

Vid detta telegrafsystem utstansades de olika tecknen i form av hål i en 300 meters lång pappersremsa, som kördes genom en transmitter med stor hastighet och precision.

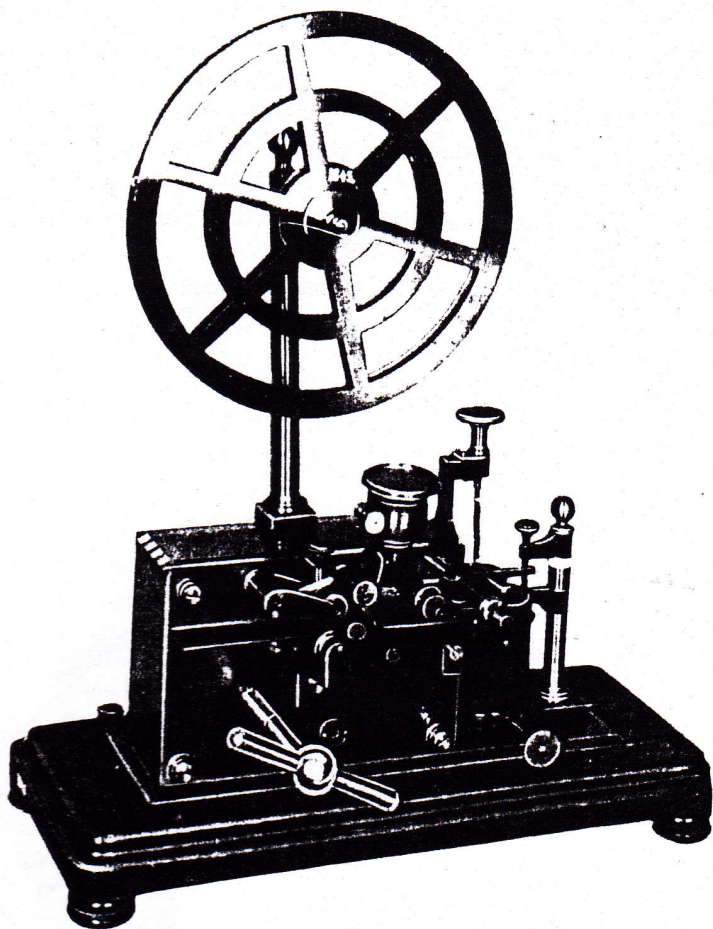

Bild 9. Morseapparat med tecknen i färgskrift, 1863. Tidigare användes perforerad skrift, liknande blindskrift. 1865 infördes systemet med utstansade hål i remsan.

De första Morseapparaterna var s.k. stiftapparater för reliefskrift, senare med fjädrande anslag som blev behagligare att arbeta med. 1862 kom automatisk frammatning av pappersremsan med urverk. Ovan ses Morseapparaten för färgskrift. Man försökte vid denna tid lösa problemet att kunna telegrafera samtidigt i båda riktningarna. Olika laddningsfenomen uppträdde på längre ledningssträckor, som gjorde skriften alltför osäker.

Klassindelning av stationer.

Station av första klassen hölls öppen oavbrutet dag och natt.

Station av andra klassen hade tjänsgöringstid mellan 7 f.m. - 9 e.m.

Station av tredje klassen hölls öppen vardagar halv 10 till halv 12, halv 4 till halv 6.

Telegramindelning. Telegrammer indelades i följande 3 slag:

Tjänste-TELEGRAMMER var sådana som angick Telegrafverkets eller Postverkets brådskande interna angelägenheter. Stats-TELEGRAMMER utgick från kungahuset, Stats-departementen eller dem underlydande ämbetsverk, diplomater, konsuler m.fl. Alla övriga kallades Privat-TELEGRAMMER.

Beträffande företrädesrätten fick alla vika för stats-telegrammen.

Tjänste-TELEGRAM.

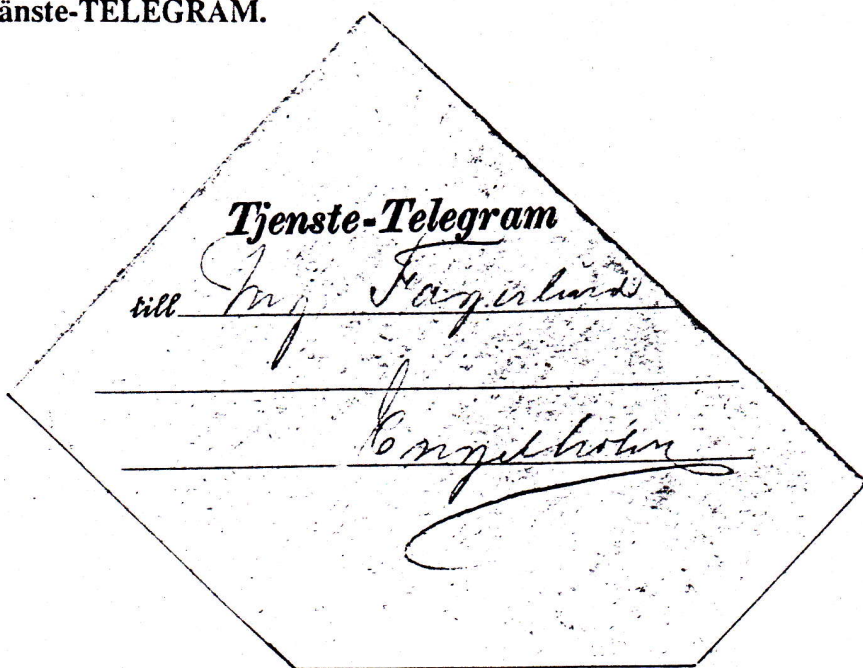

Bild 10. Tjenste-Telegram sänt från Ödåkra till Engelholm 1885:

"Ing Fagerlind. Var god sänd till Kattarp 2000 st stängselkrampor. C. Svensson".

Tjänste-TELEGRAM. I cirkulär 1867 stadgas, "ATT vi funnit nödigt att fästa uppmärksamheten därå att, vid dylika telegrams författande, ordantalet bör inskränkas så mycket ske kan utan att derigenom uppoffras nödig tydlighet och fullständighet i uppgifterna, ATT all onödig vidlyftighet i adress och titulatur undvikes, ATT postkassan ej drabbas af större telegraferingskostnad än nödigt är".

1907

1907

Qvitto å inlemnadt Telegram.

Nr. 264 den 7/12 1876 till Generalpoststyrelsen
Stockholms Station.

Erlagd afgift:

~~1/2~~ Kr. ~~1/2~~ öre grutteras.

Gefle telegraphstation.

Expedieradt af ~~Edholm~~

Tjänste-TELEGRAM.

Generalpoststyrelsen

Stockholm

Inbrott sked i Bergby poststation genom fönstren. Kassalådan uppdyrkad. Alla pengarna stulna. Hur många tusen kan ej uppgifvas. Närmare besked saknas. Anmälan af mig gjord hos Länstyrelsen. Undersökning begärd. Har jag någon åtgärd att vidtaga.

Edholm

Bild 11. Tjänste-TELEGRAM från postkontoret i Gefle den 7/12 1876 till Generalpoststyrelsen i Stockholm: "Inbrott sked i Bergby poststation genom fönstren. Kassalådan uppdyrkad. Alla pengarna stulna. Hur många tusen kan ej uppgifvas. Närmare besked saknas. Anmälan af mig gjord hos Länstyrelsen. Undersökning begärd. Har jag någon åtgärd att vidtaga.

Edholm

För att postmästare Edholm skulle återfå utlagt telegramporto måste inlämningskvittot bifogas den arkiverade telegramavskriften. Ur postens arkiv

N:o

intlemnadt

Königl. Telegrafverket

N:o

ankommet

till Stockholm

den

16/11

1875

den

Kl.

7.2.m.

m

TELEGRAM.

Kl.

Tjenstemärkning:

Postinspektionen i Central-
Distriktet Stockholm
Kommer nu från
sammanställningsstället, i vilket
der för att efterse huruvida
några postförsändelser der ännu
quarfunnes, dock utan att finna
några; hoppas största delen
af nedgående posten tillrättakommen,
alla protokoll och
journaler för littera B. 4
finnas, utminstone delvis.

Obs. Telegraftiden beräknas inom hvarje land efter dess hufvudstadstid.

Tel. af

Expeditionsakt af

Bild 12. Stats-TELEGRAM avsänt från Linköping den 16/11 1875 till:

"Postinspektionen i Central-Distriktet, Stockholm. Kommer nu från sammanställningsstället, hvarit der för att efterse huruvida några postförsändelser der ännu quarfunnes, dock utan att finna några; hoppas största delen av nedgående posten tillrättakommen..."

Ur postens arkiv.

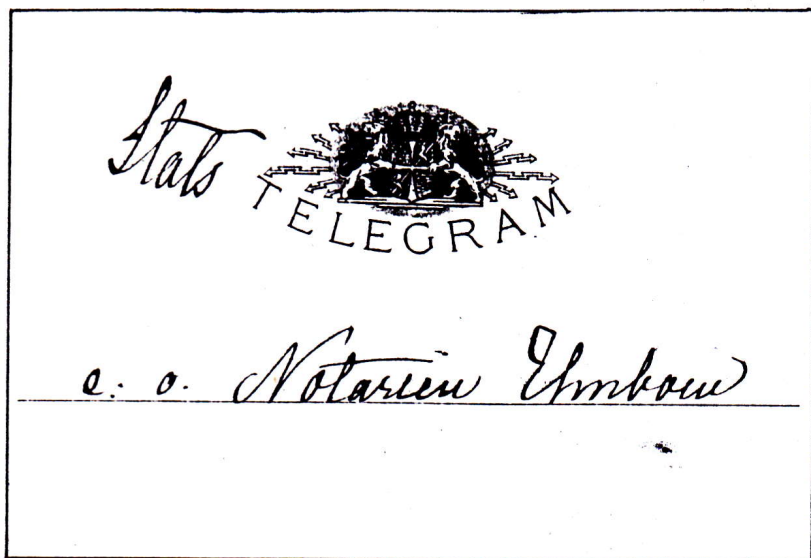

Bild 13. Statstelegram sänt 7/2 1893 från Jönköping till e.o. Notarien Ehnbohm Kalmar: "Hofrätten har förordnat Eder förvalta domsagan från 8 februari under fjorton dagar".

Litt. Ta

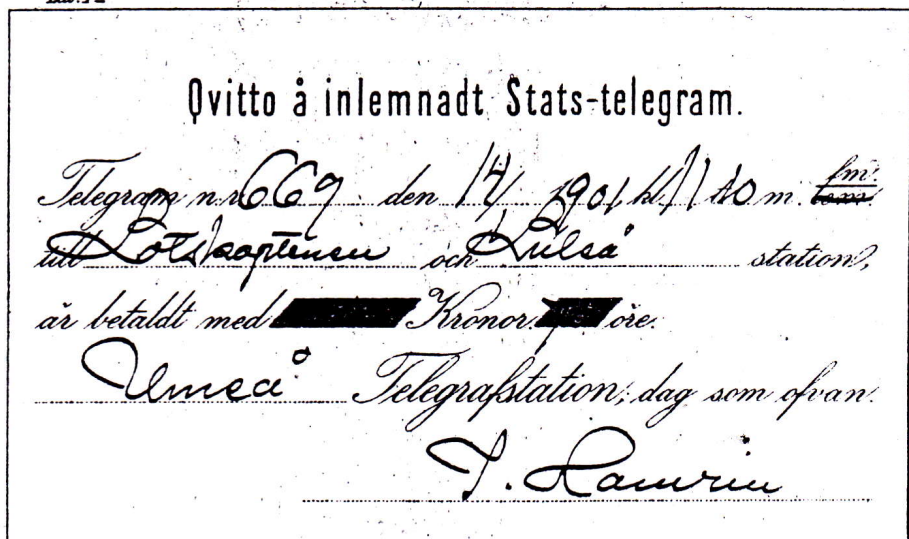

Bild 14. "Qvitto på inlämnadt Stats-telegram." Avsant 14/2 1901 från Umeå till lotskaptenen i Luleå. Litt Ta (115x175, brunaktigt papper) Avlämnades kostnadsfritt.

Utbäring inom stationsorten.

Vid varje telegrafstation anställdes i början en vaktmästare eller annan person som när som helst på dagen var beredd att skyndsamt utbära ankomna depescher. Utbäringsavgiften 4 sk banco (eller 12,5 öre), avkrävdes till en början avsändaren och detta belopp tillföll utbäraren. Genom 1856 års telegrafreglemente blev budbäringsavgiften nedsatt till 10 öre och skulle, för erhållande av bättre kontroll över att telegrammen blivit riktigt avlämnade, avfordras adressaten i stället för avsändaren.

Från utlandet ankomna telegram bars ut avgiftsfritt till mottagarens hemvist, även till "poste restanté" eller "telegraph restanté".

För tjänstetelegrams avlämnande uttogs ej budbäringsavgift. I Stockholm och Göteborg och sedermera även vid andra större stationer antogs särskilt fast anställda budbärare mot fasta arvoden om 240-500 riksdaler per år och med fria skodon, uniformsrock och mössa med emblem.

Att man levde före velocipedernas tid får man en påminnelse om genom det kontrakt, som i Stockholm gjordes upp med en stallmästare om befordran av ankommande telegram, även nattetid, med ridande eller åkande bud inom staden, i de fall vederbörande korrespondenter förklarat sig villiga att betala härför.

Senare benämndes detta utbäringsätt IL TELEGRAM.

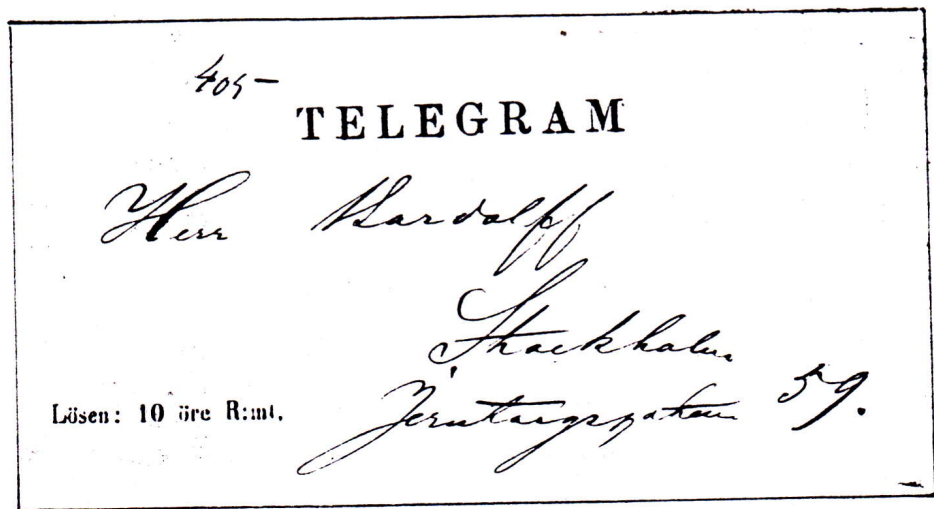

Bild 15. 1857 infördes det nya ordet TELEGRAM. Avgiften sänktes 1856 från 12 till 10 öre Riksmünt för utbäring inom stationsorten och avkrävdes mottagaren som en lösenavgift. På så sätt fick man kontroll över att telegrammet lämnats till rätt person.

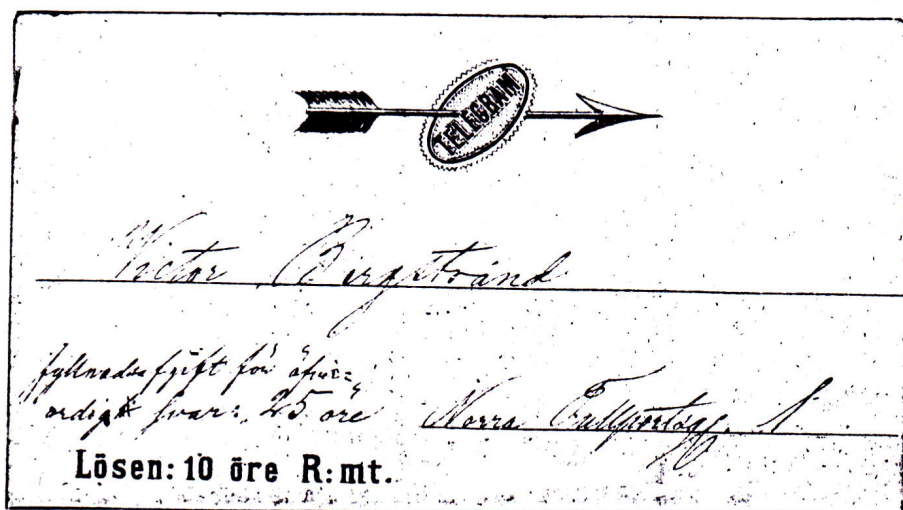

Bild 16. Telegramkuvert med budbäringsavgiften angiven som Lösen:10 öre R:mt. I detta fall krävdes även fyllnadsinbetalning för överordigt telegramsvar med 25 öre. Vitt kuvert med blå pil från 1862. Samiliga kuvert på detta uppslag i format 80x145 mm.

Bild 17. I mitten av 1860-talet ändrades benämningen LÖSEN 10 öre till det riktigare Budbäringsavgift: 10 öre. Kostnaden för denna avgift är redovisad på sida 8. Vitt kuvert med blå pil. Något senare kom även ett mörkbrunt kuvert med samma text.

Utbäring utanför stationsorten.

Som allmän regel gällde att telegram som var adresserade till mottagare utanför själva stationsorten, genast skulle befordras med post till sin bestämmelse.

De avgifter för inländskt telegrams utbäring utanför stationsorten från sista telegrafstationen, borde vid inlämningen betalas av avsändaren:

För befordring **med post**, i rekommenderat telegrambrev 36 öre,
i orekommenderat brev inrikes porto 12 öre (efter 1885 10 öre). Lokaltporto 3 öre.

För befordring **med gångbud** (åkande), 50 öre för varje enfjärdedels mil och 20 öre för varje påbörjad tiondels mil därefter, längst en och en halv mil. Minsta avgift 50 öre

För befordring **med ilbud** (ridande) för alla avstånd över en och en halv mil,
1 Riksdaler 50 öre för varje påbörjad halvmil, (1885 40 öre per 1/10 mil, minsta avgift 1 Riksdaler).

Telegram ankomna från utlandet bars ut inom stationsorten kostnadsfritt, men utanför stationsorten krävdes mottagaren på utbärningsavgiften enligt ovan, om ej tydligt angivits "PP" = Postbefordring betald, "XP" = Express betald (gångbud, åkande), "Urgent" eller "D" = Iltelegram (ridande), senare även "Telefon" = Vidarebefordran per telefon. Dessa avgifter varierade en hel del genom åren, men de flesta benämningarna kvarstod. 1861 fanns 73 telegrafkommissarier anställda vid de 68 telegrafstationerna i landet, med en årslön av 1500 riksdaler och 77 fasta budbärare med en årslön av högst 500 riksdaler.

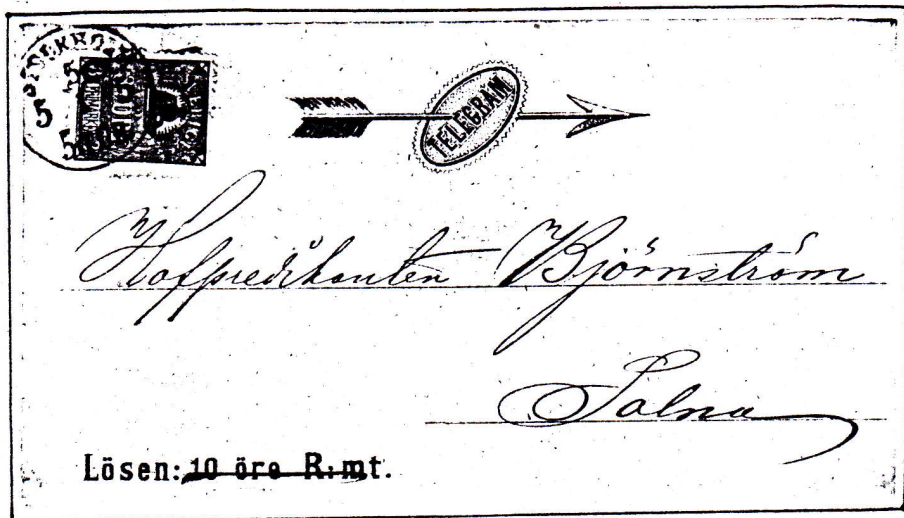

Bild 18. Telegram adresserat till person boende utanför telegrafstationsorten, men inom postens lokala utdelningsområde i Stockholm. Befordrat som lokalbrev med porto 3 öre, 5/11 1866. Möjligen betyder ordet LÖSEN att mottagaren fick betala brevbärarskillingen.

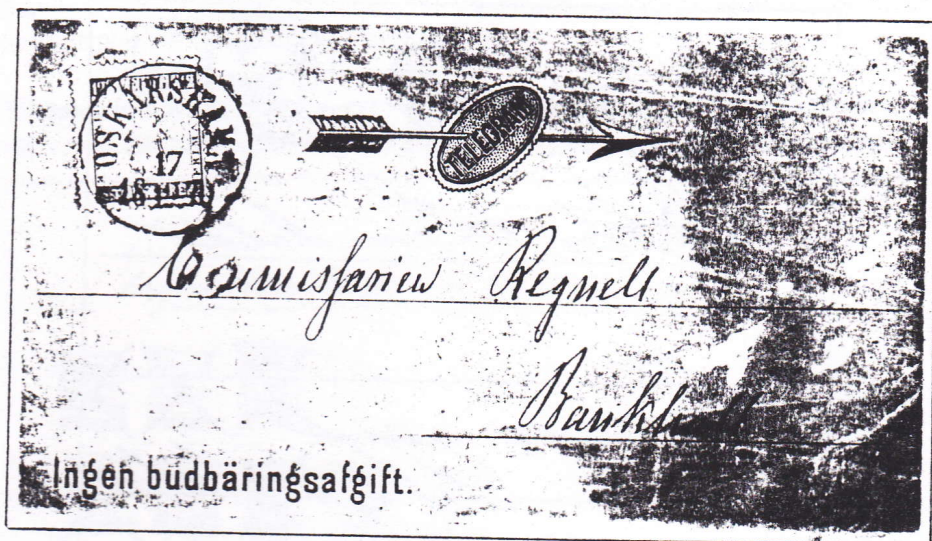

Bild 19. Mörkgrönt telegramkuvert med blå pil och texten **Ingen budbäringsavgift.** Frimärkt 17/12 1870 med 12 öre som betalades av inlämnaren. Posten anlitas för utbäringen av telegram adresserade till adresser utanför själva telegrafstationsorten.

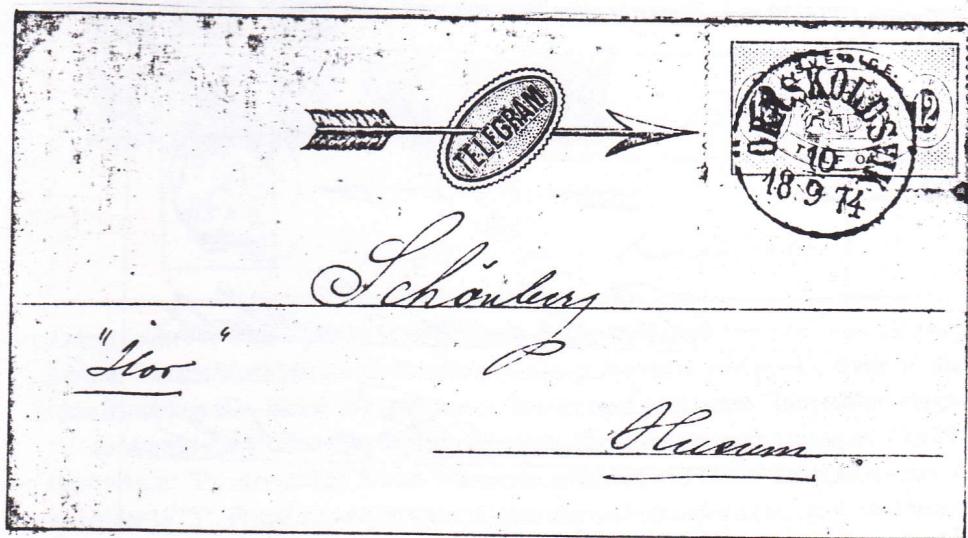

Bild 20. Svagt brunaktigt kuvert med röd pil på framsidan och påskriften "Hos". Användningen av dessa röda kuvert är inte klarlagd. Den 1/1 1874 infördes tjänstefrimärken och detta kuvert är frankerat 10/9 1874 med rikspporto 12 öre. Samliga kuvert 80x145 mm.

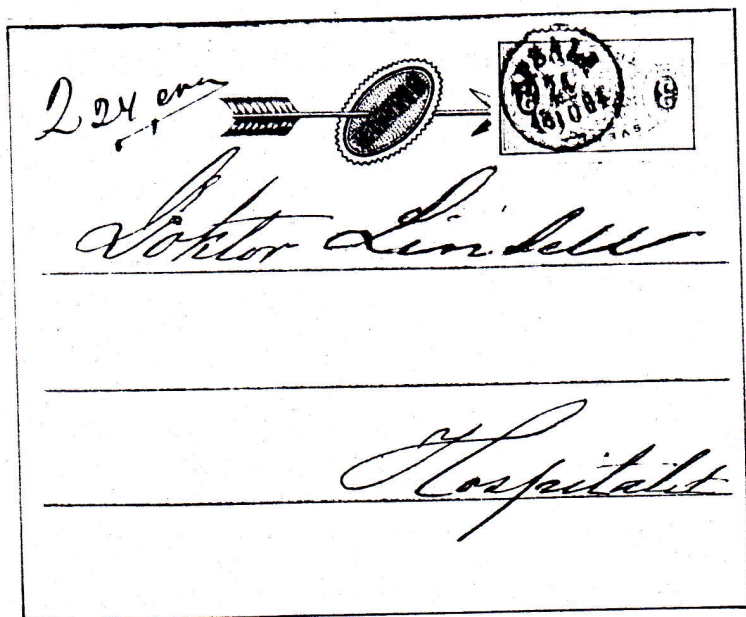

Bild 21. Gulbrunt kuvert med blå pil och 3 adresslinjer. De två kuverten på denna sida i format 105x130 mm. Kuvertet ovan frimärkt med 3 öre tjänste, lokalporto, 1881.

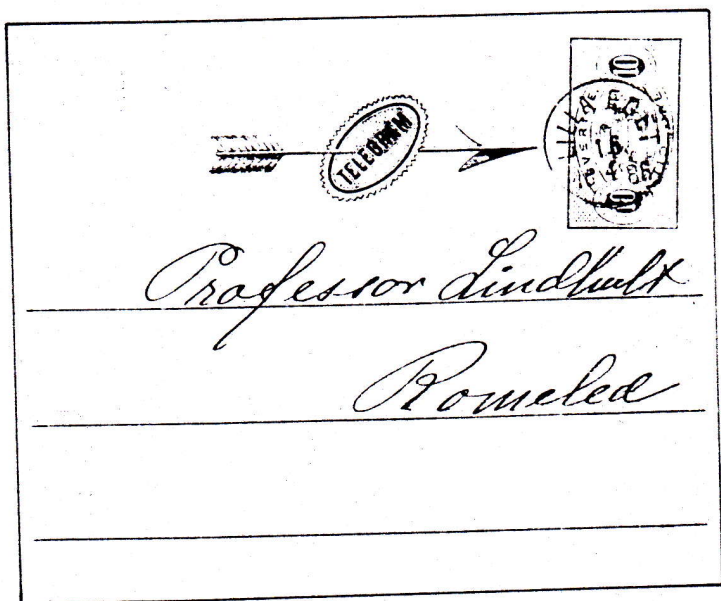

Bild 22 Telegram sänt från Lilla Edet till Romeled 16/4 1886 med inrikes porto 10 öre.

Bild 23. Telegramkuvert med nytt blått monogram och 2 adresslinjer, format 110x130. Detta brev sänt från Öregrund 7/3 1891 till Stockholm med korsbandsporto 4 öre.

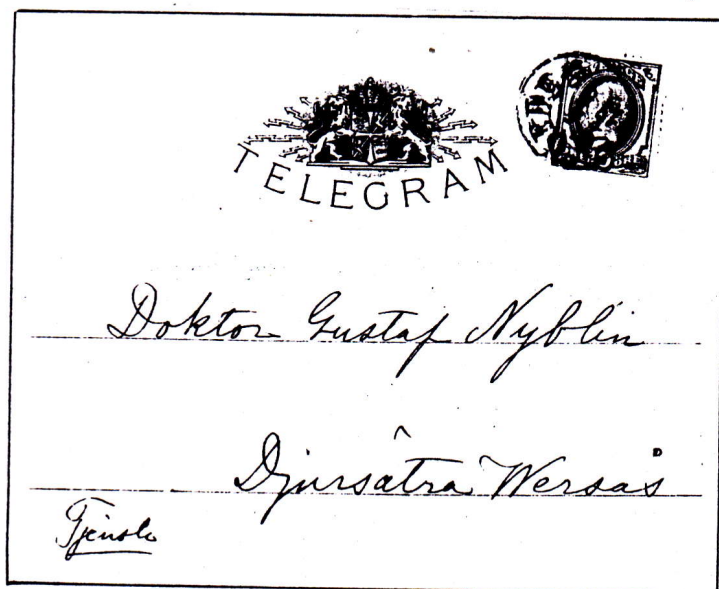

Bild 24. Anledningen till att ett fåtal brev ej frankerades med tjänstefrimärken är inte klarlagd. Möjligen kan detta porto vara förutbetalt vid inlämnandet i Sköfde 1891.

Järnvägs-TELEGRAM

Bild 25 . TELEGRAM vidareläst med post från Lindesberg till Dalkarlshyttan 1862.

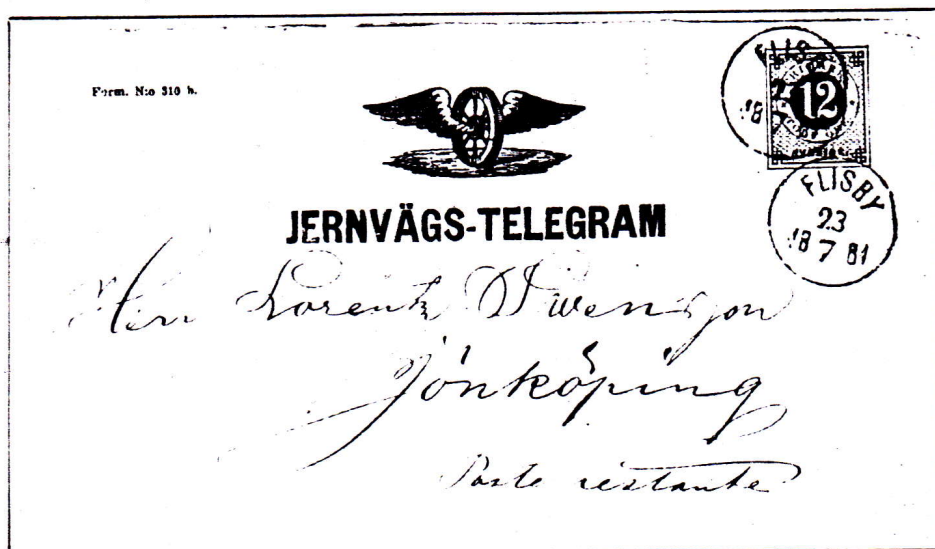

Bild 26. Postbefordrat Järnvägs-TELEGRAM Flisby-Jönköping 23/7 1881.

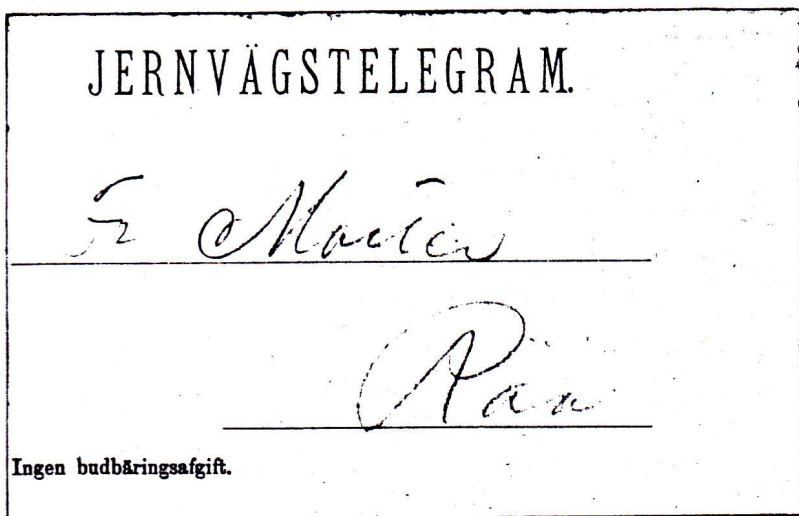

Bild 27. Telegram från Holland till Råå, sänt med både stats-och järnvägstelegraf 1888.

Järnvägs-TELEGRAM. Samtrafik mellan telegrafverkets och järnvägarnas telegraflinjer utvecklades oavbrutet genom det fortsatta utbyggandet av statsbanenätet och tillkomsten av allt fler nya enskilda järnvägar.

På de telegramblanketter och kvittenser, som järnvägen tillhandahöll skulle alltid finnas angivet, att järnvägens telegrafjänstemän icke voro edsvurna och att befordringen endast kunde ske om telegraferingen i järnvägens egna ärenden det medgav.

För telegram som befordrades på telegrafverkets och *en* järnvägslinje, skulle avgiften delas lika, och anlitas för befordringen ytterligare en linje skulle avgiften delas i tre delar. Antalet *enbart* på järnvägstelegraf befordrade taxerade telegram uppgick år 1863 till 14.630 och hade år 1874 vuxit till 93.891.

År	Antal taxerade inländska telegram befordrade			
	enbart av telegrafverket	av telegrafverket och järnvägar tillsammans	enbart av järnvägar	totalsumma
Absolut				
1890	824.211	137.265	183.612	1.145.088
1894	711.777	163.414	142.169	1.017.360
1898	963.981	158.142	174.688	1.296.811
1902	1.090.570	147.335	133.445	1.371.350

Bild 28. Den senare utvecklingen av samarbetet mellan statstelegrafen och järnvägarnas telegrafanläggningar framgår tydligt av dessa uppgifter.

N:r 9.

6309.
Sveriges Statsbanor.

TELEGRAM

N:r 984 till Vidsala

innehållande 11 ord är i stationen härslädes emottaget och

betaldt med Kronor 2.50

Lösen 5 öre.

Obs. Befordring af privata telegram bekräftas allena för så vitt telegraferingen
i jernvägens egna ärenden det medgifver.

Bild 29. Kvitto på inlämnat järnvägstelegram 28/12 1893. Avgift 5 öre (från 1/1 1882).

Obest. Sku anterrättad

TELEGRAM 425

Froben Grön

22 Kungsträdgårdsgatan

Ad. Professoren Bengtsson
Wäner

(Form. nr 310 b.)

Bild 30. Obeställbart telegram, videresänt till 2 nya adresser. På baksidan: "Sökt, ingen hemma på flera lägenheter", slutligen återsänt till telegrafstationen Stlm Central.

Ej fgn/sk

Nr *370*

STÄNSTEDESÄNDISE
Stockholms
Centraltelegrafstation

Avis om telegrams obeställbarhet

STOCKHOLM
1
-6.8.24.9-10e
AVG. LBR.

G. Pettersson

Brstadal 1

Liljeholmen

Bild 31. Avis om telegrams obeställbarhet. Detta meddelandet sändes till inlämnaren.

Avis om telegrams obeställbarhet.

Enligt ett från *Lveg* telegrafstation ingånget tjänstetelegram

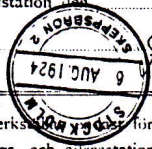
har Edert den *9/8* *1924* härvarande central filial telegrafstation

inlämnade telegram under adress: *Målarern Lugo Nilsson*

icke kunnat tillställas adressaten.

Anledning: *Bortrest. Telegrammet avlämnat till fadern*

telegrafstation den _____ 19____

Anm. Rättelse eller fullständiggande av adressen i telegram kan verkställas förmedelst ett taxering underkastat tjänstetelegram, vilket skall utväxlas emellan avsändnings- och adressstationerna.

Form. nr 293
(17 nov. 1903).

Solms, Statens tryckeri, 1903.

Bild 32. Form. nr 293: "Adressaten bortrest. Telegrammet avlämnat till fadern"

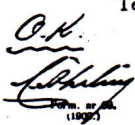
Här har sammanförts de olika tilläggstjänster som erbjöds inlämnaren av telegram. Bestämmelserna och taxorna varierade en hel del under åren, men i huvudsak har de förhållanden beskrivits som gällde före år 1900.

Allmän bestämmelse. Såväl telegrams innehåll som avsändarens och mottagarens namn skall hemlighållas under avlagd edsförpliktelse av tjänstemännen vid telegrafverkets stationer. Järnvägarnas telegraftjänstemän är däremot ej edsvurna.

Beräkningen av ord. Såsom 1 ord räknas till europeiska länder; ord om högst 15 bokstäver eller tal med 5 siffror. Till övriga världen räknas som 1 ord; ord med 10 bokstäver eller tal med 3 siffror. Såsom särskilda siffror räknas punkter, komma och bråkstreck.

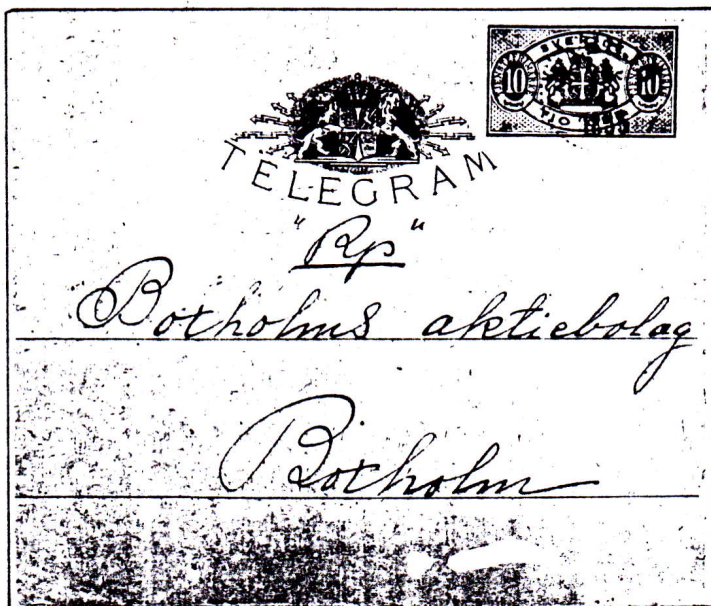
Chifferskrift, godkänns p.g.a. en "icke obetydlig korrespondens rörande familje- eller andra enskilda ärenden af sådan ömtålig beskaffenhet, att innehållet önskas obekant för hvarje fremmande person". Varje 3-tal siffror = 1 ord. Chiffer draga dubbel avgift.

Duplextelegrafering. 1878 infördes en dubbelskrivningsapparat på linjen Stockholm - Göteborg-Malmö för att samtidigt kunna telegrafera i båda riktningarna på en och samma ledningstråd. Med det nya systemet erhöles dubbelt så stor telegraferingshastighet. År 1889 gjordes även försök med qvadruplextelegrafering som tillät samtidigt avsändande av två telegram i vardera riktningen. För att nå en starkare effekt i de c:a 25.000 installerade Bounsens batterier, ersattes efter hand salpetersyran med svavelsyra.

		3924
För registrering å härvarande telegrafstation af telegramadressen		
Motala		
samt af särskildt telegram-aflämningsätt är afgift inbetald för _____		
_____ år 1916 med <u>10</u> kronor, kvitteras.		
Telegrafstationen i	den	19
		
		Sändarens v., 1/2 00. 25.000.

Förkortad adress. Adressen bör i större städer innehålla uppgift på gata och husnummer, eller i brist därpå, mottagarens yrke, titel eller annan välkänd hänvisning. Namn och adress kan däremot skrivas i överenskommen eller förkortad form, och räknas då för 1 ord. För bruket av sådan adress skall mottagaren till telestationen betala 10 kronor årligen.

Extra utskrift. Ett och samma telegram kan adresseras till flera mottagare på samma ort. Vanlig telegramavgift för första avskriften samt 40 öre per 100 ord eller del därav på varje följande extra utskrift.

Förutbetalt svar "RP" (Réponse payée). Avsändare är medgivet att, vid inlämnandet erlägga avgift för svarstelegram. Utanpå kuvertet och före adressen skall skrivas "RP", som visar att avgiften erlagts för enkelt svar om högst 20 ord. Vid uteblivet svar återbetalas erlagd avgift efter 60 dagar.

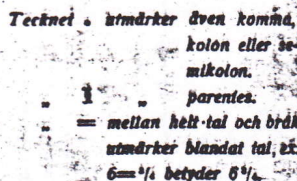
Iltelegam har företrädesrätt framför andra telegram. Framlämnas även nattetid mot extra budbäringsavgift. Avgift: dubbelt porto. Framför adressen införes "Iltelegam". På utrikes telegram skrives "Urgent" eller endast "D". Avgift till utlandet: tredubbelt porto. Tveksamhet rådde under lång tid, innan man godkände denna typ av telegram, då man motsatte sig att privatpersoner kunde köpa sig till företrädesrätten.

Inlämning av telegram efter stängningsdags. 75 öre (minimavgift) debiteras inlämnaren per halvtimme för varje station utmed linjen som i anledning därav måste hållas öppen.

Kollationering "TC" (Télégram collationée).

Före 1872 kallades denna tjänst för "Rrekommenderat telegram". Av varje telegrafstation som deltar i bestyret med översändandet skall telegramtexten kollationeras. Så snart telegrammet blir överlämnat skall ett tjänstetelegram återsändas till avsändningsstationen, med noggrann uppgift på tiden då överlämnandet ägt rum, och till vem.

Lokaltelegram. Som I. behandlas alla telegram som inlämnas och bärs ut inom samma stationsområde. L. sänds mot halv avgift då någon egentlig telegrafering till annan ort ej utföres. Kring sekelskiftet blev det "fint" att sända lokala lyckönskningstelegram

cr stockholm mainz w396 21537 29 2250

MOTTAGNINGSBEVIS.

Mühlhoff

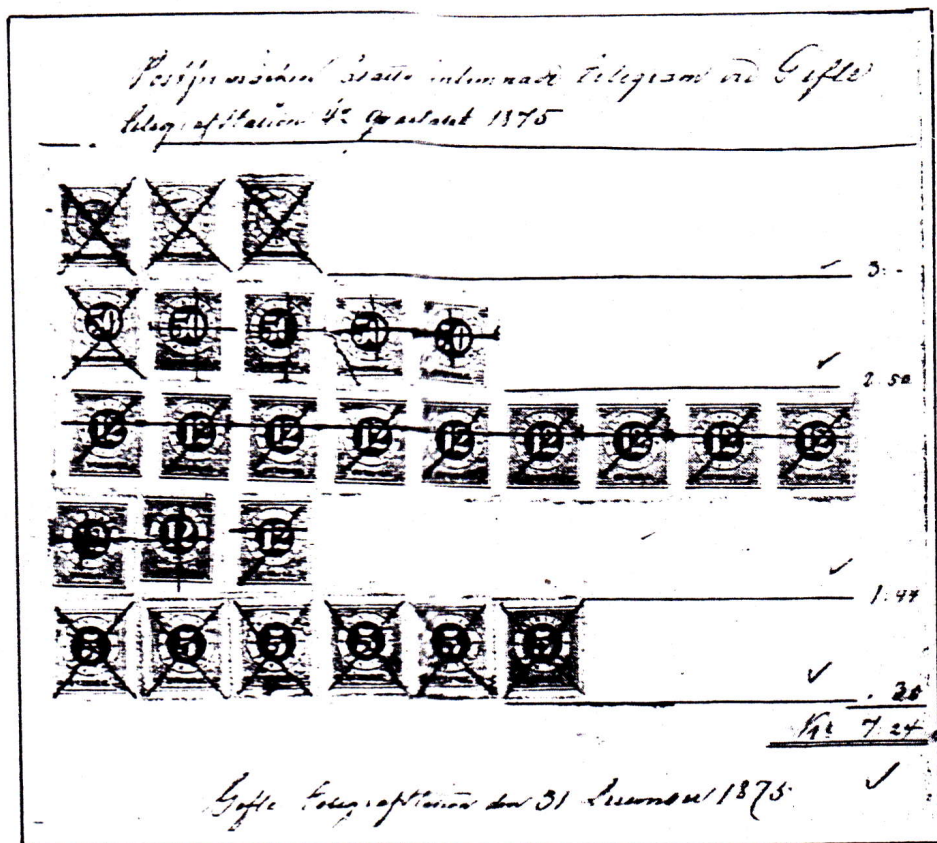
Stockholm

Presstelegram. För att tillförsäkra presstelegram en hastigare befordran hade *Pressil med företrädesrätt* 1892 blivit infört mot tredubbelt porto, såväl inom Sverige som till Norge och Danmark. Vanliga presstelegram sändes däremot mot halv normaltaxa. Den inländska trafiken, som hade uppnått sin högsta punkt 1889, då antalet presstelegram uppgick till 19.725, minskade efter hand i takt med att telefonen togs i bruk. Från 1896 avsåg Dagens Nyheter att ge ut en landsortsupplaga i Malmö, till vilken artiklar och notiser skulle övertelegraferas. Under detta år befordrades 1.800.000 ord och ersättningen härför utgick med 1 öre per ord.

28

Signaltelegram kan sändas från eller till fartyg i sjön. Avgift 1 kr 50 öre för själva signaleringen plus vanlig avgift för ordantalet.

Tillbakavisande. Privat-telegram, vars innehåll synes farligt för rikets säkerhet, eller strider mot allmänna ordningen eller sedligheten, tillbakavisas till avsändningsstationen.

Telegrambrev. Från 1 juli 1873 infördes ett system för inlämning av privat-telegram på posten. Sådana beställningar skrevs på ett vanligt pappersark med uppklistrade omakulerade frimärken som täckte telegramportot. Brevet med påskriften "Innehåller telegram" kunde lämnas i postkassa eller läggas i brevlåda. Ovan ses en redovisning av 7 kr 24 öre med texten: "Postfrimärken åsatta inlämnade telegram vid Gefle Telegrafstation, 4:de quartalet 1875". Framärken inlämnade på detta sätt makulerades av telegrafstationen med streck eller kors i bläck. Bilden ovan ur stämpelhandboken, sid 358. Det visade sig emellertid att systemet fick liten användning, då allmänheten drog sig för att insända telegram i brev, dels av rädsla för felräkning av portot, dels för den extra kostnad av porto plus express-avgift 12 + 18 öre, för brevets skyndsamma avlämnande till telegrafstationen.

Utbäringsavgift. Då det visade sig, att det ofta medförde olägenheter och besvär för mottagaren att erlägga den fastställda särskilda utbäringsavgiften av 10 öre - om avgiften av någon anledning inte kunde betalas av adressaten, måste telegrammet återbäras till stationen för att senare avhämtas - beslöt man nu att i stället åter låta avsändaren betala avgiften i fråga. Helst sade sig telegrafstyrelsen ha velat helt avskaffa densamma, men den medförde dock en inkomst av c:a 45.000 riksdaler per år.

Utbäringsområdet för telegram skall alltid omfatta alla platser, som är belägna på ett avstånd av minst 1 kilometer efter närmaste kör- eller gångväg från stationen, samt i stadens sammanbyggda område. Särskilda avtal upprättas med dem längre bort boende.

Utbäringspersonal anställdes i regel efter avslutad konfirmation och fick kvarstå till 23 års ålder. Den vanligaste lönen var 25 eller 30 kr i månaden för hel dagstjänst, och med ålderstillägg kunde lönen stiga till 40 kr. Från 1899 ändrades lönen till 3 öre per utburet telegram. Både lönen och utbäringshastigheten ökade.

Två tekniskanyheter som även förkortade utbäringstiderna var dels velocipedens moderna utformning och dels spårvägsdriften som möjliggjorde en hastigare förflyttning än till fots. En annan åtgärd som förkortade utbäringstiderna var slopandet år 1894 av kvitteringsförfarandet då telegram avlämnades till adressaten.

 TELEGRAM <i>Ryttmästare</i> <i>Nyström</i> <i>Östersund</i>				<i>Den 27. d. 28/94</i> <i>kr. 20/125.26</i> <i>a. a.</i>		
KONGL. TELEGRAFVERKET.						
Adress i	Ort	Öd	År	Datum	Bl.	Fm. eller Em.
<i>Skolm</i>	<i>1072</i>	<i>20</i>	<i>94</i>	<i>27/</i>	<i>34</i>	<i>-</i>
<i>1. - a för drägligen direkt</i>						

Bild 37. Vidaresänt telegram, adresserat till Ryttmästare Nyström, Östersund som för tillfället befann sig på Frösön.

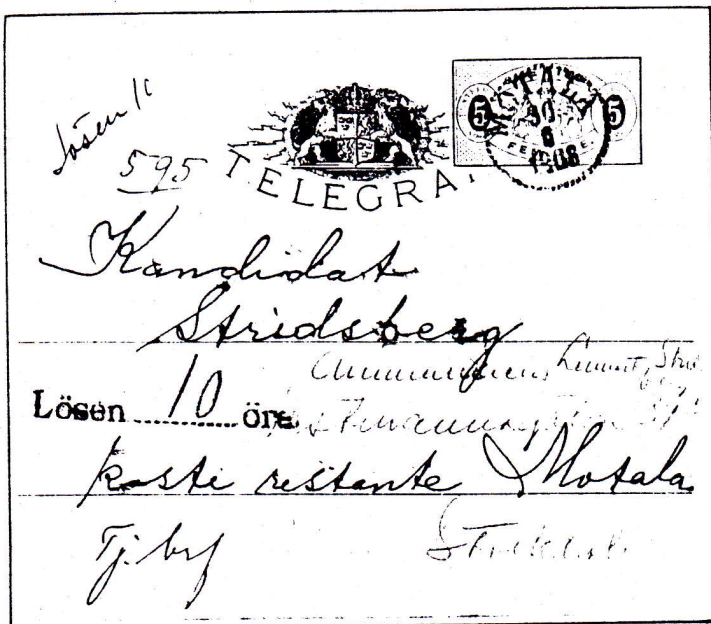

Bild 38. Telegrammet blev ett vanligt brev vid postens eftersändning. Här lösenbelagt.

Vidarebefordring av telegram.

Med post mot 10 öres porto, som inbetalats av avsändaren.

Med gångbud, 20 öre för varje påbörjad kilometer. Lägsta avgift 50 öre.

Med ilbud, (ridande), 40 för varje påbörjad kilometer. Lägsta avgift 1 krona.

Med telefon, om i telegrammet utmärkts före adressen "TF", utan särskild kostnad om telefonledning finns framdragen till adressatens bostad.

Telegrammet utbäres därefter i vanlig ordning.

Vidaresändning "FS" (Faire suivre). Postverket använder benämningen eftersändes. Om ett telegram förses med "FS" framför adressen och ej kan tillställas mottagaren enligt den uppgivna adressen, åligger der telegrafverket att sända det vidare till ny uppgiven vistelseort snarast möjligt. Se bild 37.

Väderlekstelegram innefattande underrättelser och förutsägelser rörande väderleken, kan från vissa in- och utrikes orter dagligen erhållas mot en årlig avgift av 100 kronor.

Ångbåtstelegram skall vara undertecknat av befälhavare eller kommissionär för ångfartyg och innehålla endast uppgift om fartygets namn och tiden för fartygets ankomst eller avgång. Avgift 60 öre för högst 10 ord.

Framställning

om

telegrampostanvisnings utfärdande.

Undertecknad anhåller om utfärdande af en telegrampostanvisning i öfverensstämmelse med nedanstående uppgifter, nemligen:

här angifver afsändaren de tillfälliga uppgifter, han kan önska i telegrammet införda, fullt utskrifna eller i förkortningar, medgifna inom telegrafsjensten:

.....

(De uppgifter, som i sådant afseende förekomma, äro: *Illegram* (D), *sear betaldt* (RP), *ilsvar betaldt* (RPD), *kollationer* (TC), *telegram med mottagningsbevis medelst telegraf* (PC), *telegram med mottagningsbevis medelst post* (PCP), *rekommenderad postbefordran* (PR), *expressbud betaldt* (XP), *express*. Uppgifter i sistnämnda tre hänseenden kunna dock ej förekomma å inrikes telegrampostanvisning.)

Adresspostanstaltens namn:

Önskas »postexpress», i de fall då sådant }
kan erhållas, utsättes detta ord här: }

Belopp:

Adressatens namn och erforderlig närmare bostadsuppgift:

.....

Önskar afsändaren att få i telegrammet infördt ytterligare meddelande till adressaten, rörande förfogandet öfver anvisningsbeloppet m. m., införas detta meddelande ordagrant här:

..... den 190.....

.....
Afsändare.

Bild 39. Bl. n:r 4, användes under åren 1892-1912 som inbetalningsbevis för de olika postala och telegrafiska tjänster som inlämnaren begärde och betalade för. Denna blankett förvarades på inlämningspostanstalten, och togs fram vid ev. reklamation.

Telegrampostanvisningars inbetalning på posten.

Från 1 juli 1892 infördes ett nytt slag av telegram, *telegrampostanvisningar*, både i inländsk och utländsk trafik.

Beslutet om införandet av möjligheten att hastigt kunna sända pengar från en ort till en annan, hade fattats på den internationella postkongressen i Wien 1891. Telegrampostanvisning, nedan kallad tpa, skulle skrivas ut på blankett n:r 7, (se nästa uppslag), av vederbörande postkontor och därefter av avsändaren själv överlämnas till telegrafstationen, som oftast låg vägg i vägg med posten.

Tpa telegraferades till mottagarstationen och bars ut på samma sätt som ett vanligt telegram till *postkontoret* på orten, där adressaten fick hämta pengarna.

Antalet sända in- och utländska tpa:ar var 1893 3.896 st. De ökade sedan undan för undan och 1902 uppgick antalet till 13.833 st.

Inbetalningsbevis.

De många och invecklade tureorna kring utväxlingen av tpa:ar kan sammanfattas på följande sätt:

Den som på postkontor begärde att få sända pengar telegrafiskt till annan ort, fick till en början fylla i ett inbetalningsbevis, (blankett n:r 4 se sida 32), "Framställning om telegrampostanvisnings utfärdande".

Blanketten förvarades på inlämningspostanstalten för att vid eventuell reklamation kunna tas fram för kontroll av inlämnarens beställda postala tjänster som beloppets storlek, adressatens namn- och adressuppgifter, extra telegramtext eller följande beställda telegrafiska tjänster:

Iltelegram (D)

Svar betalt (RP)

Il svar betalt (RPD)

Kollationeras (TC)

Tpa med telegrafiskt mottagningsbevis (PC)

Tpa med mottagningsbeviset i brevsvaret (PCP)

Rekommenderad postbefordran av tpa adresserad till mottagare utanför telegrafverkets utdelningsområde (PR)

Om "Postexpress" begärdes, utskrevs hela detta ord på blanketten.

I den internationella trafiken kunde för utdelningen expressbud begäras (XP)

Förkortad telegramadress för anvisningsbeloppets mottagare, fick ej användas.

Önskade avsändaren att i telegrammet införa ytterligare meddelande till adressaten, rörande förfogandet över anvisningsbeloppet m.m., infördes detta meddelande ordagrant.

Postporto för tpa var detsamma som för vanlig postanvisning.

Telegramporto för tpa taxerades efter den vanliga telegramtaxan.

Inrikes Telegrampostanvisning.

Telegram

Klass

till från

Erinringar:

1. Tydlig handstil och fullständig adress äro af väsentlig vikt för snabb och säker telegrambefordring.
2. Mot språket bruket stridande sammansättningar eller förändringar af ord äro icke tillåtna.
3. Utstrykning eller ändring af telegramoriginal skall vara utaf afsändaren eller hans ombud särskildt styrkt.
4. Speciella erinringar angående utställande af telegrampostanvisningar äro tryckta å baksidan.

N:o	Ord	Inlemningstid		Öfriga tjänstemärkningar.
		dag	t. m. m. / s.	
	T			
	C			
Anvisning				
Postkontoret				
betalar				
för				
Kr. öre	Afsändt d. / kl. t. m. m. / s. å app. N:o af			
Afgift	Emottaget i af Anmärkning vid			
Sign.	befordringen			

Blankett n:r 7.
Maj 1892.

Bild 40. Bl. n:r 7, Maj 1892 (180x230 mm.) vår första TELEGRAMPOSTANVISNING användes inrikes och till Norge och Danmark. Ifylldes vid inbetalningen på postkontoret. Bl. n:r 8 användes för inbetalningar till övriga utlandet, och var till utformningen lika. Dessa två blanketter arkiverades efter användningen av televerkets avsändningsstation.

Erinringar.

Före "Anvisning" skrivas förekommande tillfälliga uppgifter, fullt utskrifna eller i medgifven förkortning: itelegram (D), svar betaldt (RP), ilsvär betaldt (RPD), kollationernas (TC), mottagningsbevis (CR). Tal och egen-namn kollationernas afgiftsfritt.

Efter "Anvisning" skrives postanvisningens nummer å postanstalten. Finnas två eller flera postanstalter i den stad, derifrån anvisningen sändes, utsätts efter numret orden "från" (inbetalningspostanstaltens namn i största möjliga förkortning).

Efter "postkontoret" skrives adresspostanstaltens namn. Derefter sätts i förekommande fall "postexpress" och "postmottagningsbevis".

Före "betalar" skrives afsändarens namn.

Efter "betalar" skrives anvisningsbeloppet i kronor och öre med både siffror och bokstäver.

Efter "för" skrivas adressatens namn och erforderlig närmare bostadsuppgift.

Ytterligare meddelanden från afsändaren till adressaten rörande förfogandet öfver anvisningsbeloppet m. m. dylikt aflemnas skriftligen till inbetalningspostanstalten och införas af denna ordagrant *efter* telegrammets öfriga innehåll.

Ingen underskrift utsättes; men datumstämpel och expedierande posttjänstemannens namnteckning åsätts. Telegrammet inneslutes i postsakskonvolut, som förses med postanstaltens sigill och förses med påskrift: Telegrammanvisning. Till telegrafstationen i (inbetalningsorten).

Anvisningen, sålunda innesluten, öfverlämnas till afsändaren, som sjelf har att ombestyrja densammas aflämnande till vederbörande telegrafstation och att till denna erlagga alla förekommande telegrafavgifter. (Vid gemensam post- och telegrafaustalt förenklas detta förfarande.)

Åtgående postavgifter, qvitto, avis om telegrammanvisningens utfärdande m. m. se Kongl. Generalpoststyrelsens cirkulär den 11 maj 1892.

Denna blankett användes jemväl för telegrammanvisningar till orter i Norge och Danmark. (Affattas på svenska).

Bild 41. Baksidan av Bl. n:r 7 upptog noggranna anvisningar hur blankettens framsida skulle fyllas i. Kvitto och postporto utgick som för vanlig postanvisning. Avsändaren fick tpa:en innesluten i ett förseglat kuvert och själv gå till telegrafrummet där vanligt telegramporto erlades. Använda blanketter av n:r 4, 7 eller 8 har hittills ej påträffats.

TELEGRAM
Black and not

Verdugo

KONGL. TELEGRAFFVERKET.

Klass	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Titel	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Titel	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Titel	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Titel	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
Titel	Dr. Ingénieur A.	Ordnung	14	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75																									

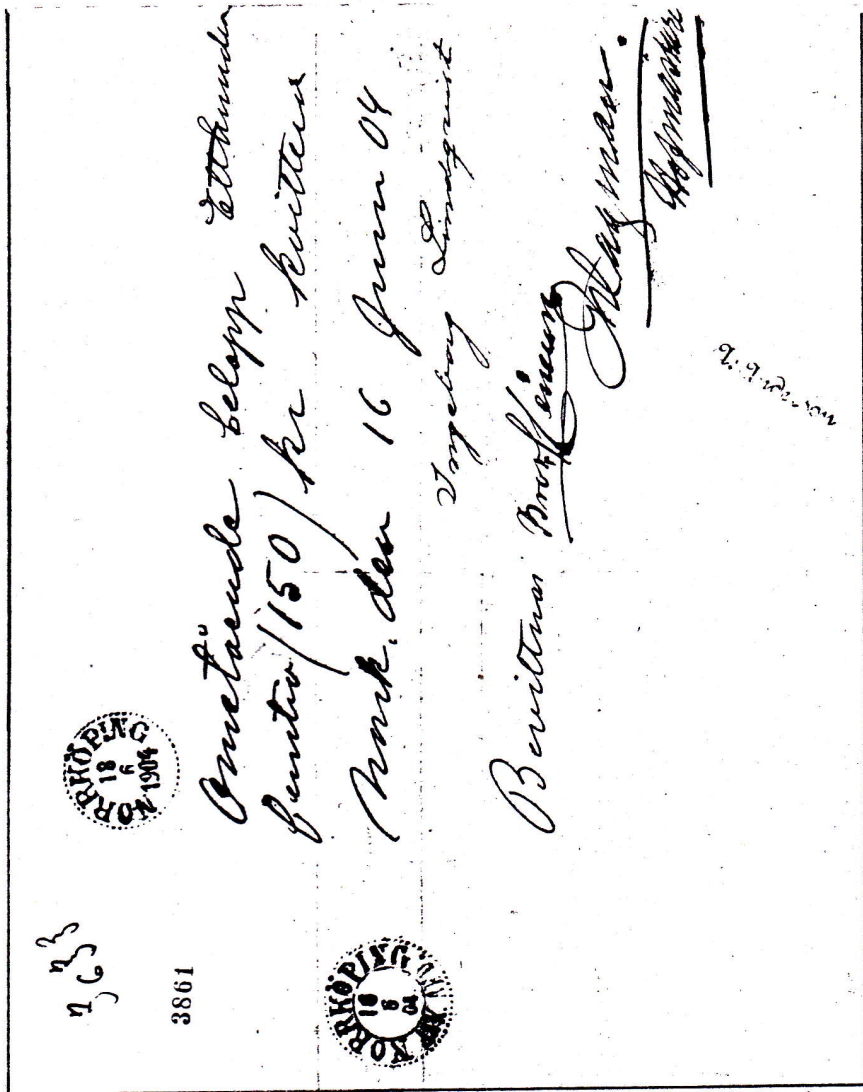

Bild 43. Baksidan ankomststämpel och telegrammet blir nu en postal handling med status som postanvisning.

Telegrambudet cyklar vidare till Broddgatan 57 och meddelar att telegrampostanvisning adresserad till fru Lindqvist anlänt till postkontoret.

Förutom Ingeborg Lindqvists kvittens fordrades att två personer bevittnade hennes namnteckning. Även den utbetalande postfunktionärens namnstämpel slogs.

Detta betalningssätt användes ofta av handelsresande och försäljare som stannade en kort tid på varje ort.

Då postmottagningsbevis begärs, anbringas här ett tio-öres frimärke, som makuleras medelst påskriften »postmottagningsbevis».

SVENSKA POSTVERKET.

Avis

OM EN TELEGRAMPOSTANVISNING

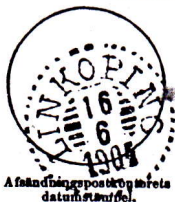
(inrikes eller till Norge eller Danmark)

utfärdad den 16. 6. 04

vid postkontoret i Linköping

till postkontoret i Norrköping

Afsändarens namn.	Anvisningens löpande kontraboksnummer.	Adressatens namn, förnamn, titel och bostad.	Belopp.	
			Kronor.	Öre.
Lindqvist	1722	Fru Lindqvist Bostadsgatan 57	150	

Afsändningspostkontorets datumstämpel.

Vederbörande posttjänstemans underskrift.

Adresspostkontorets datumstämpel.

Blankett n:r 6.
(September 1893.)

Bild 44. Avi om en tpa som sändes mellan de deltagande postkontoren.

Telegrampostanvisningars avisering postkontoren emellan.

På föregående uppslag har vi sett hur Lindqvist sänt 150 kronor per tpa från Linköping till en väntande fru Lindqvist, som löst ut pengarna i Norrköping.

En vanlig föreställning är att denna Bl. n:r 6 (ovan), är själva telegrampostanvisningen, men så är inte fallet, pengarna är ju redan utbetalda i Norrköping mot en annan tpa.

Detta är en "Avisering om en tpa" (avisering = underrättelse, lämna meddelande om), d.v.s. en handling som gick mellan postkontoren med första post, med fyllnadsbetalning för de redan utbetalda pengarna. Någon kvittering gjordes därför aldrig på denna blankett, den bifogades endast det kvitterade telegrammet vid redovisningen i kontraboken.

SVENSKA POSTVERKET.

Avis
om en telegrampostanvisning

afsändt den 19de Dec 1893
från postkontoret i Gellivare
till postkontoret i Stockholm

Afsändarens namn.	Anvisningens nummer.	Adressatens namn, förnamn och titel samt bostad.	Anvisningsbeloppet.
Edvin	1585	Stockholms verksamhets Fys. Dr. Svant	

Gellivare den 19de Dec 1893

Afsändningspostanstaltsens
stämpel.

Blankett nr 6.
Maj 1892.

Magnus Gartrup
post. anvisning

Adresspostanstaltsens
stämpel.

Bild 45. Ovan ses den första typen av avisen Bl. nr 6 "Avis om en inrikes telegrampostanvisning" med redigeringsdatum Maj 1892, (175x140 mm).

Här se vi att telegrammet är avsänt från Gellivare den 19.12 1893 och att denna avis kom fram till Stockholms postkontor först den 24.12 1893. Ägare Magnus Gartrup i Malmö.

Bild 44 på sida 38 visar den andra mer vanliga blanketttypen från september 1893 (145x150 mm), båda frankerade med gängse postanvisningsporto.

**Inrikes Telegrampostanvisning.
TELEGRAM.**

[illegible]

Avi till		Telegram-		Postanstvisning		till Inrikes ort.	
Inrikes postanstvisnings- agiter.							
						öre	
Belopp							
Gj öfver 5 kr . . .						50	Mt. 75
Öfver 1 t o. m. . .						25	" 50
„ 10 . . .						25	" 50
„ 100 . . .						250	" 50
„ 1000 . . .						250	" 50
„ 5-0 . . .						750	600
„ 750 . . .						1000	1 75

Inrikes postanvisnings- avgifter.		Öre
Ej över 5 kr.	...	15
Över 5 l. o. m.	50 kr.	25
50	100	35
100	250	45
250	500	55
500	750	65
750	1000	75

Adressatens namn och
bostadsadress

Enskilda meddelanden

No. _____

Sign:

Sign:

Avsändaren anmodas här

Avsändaren anmodas här

nedan uppg. bostadsadress

för meddelande, om tele-

111

SVENSK POSTVERK

Telegrampostanvisning

Ull inrikes ort eller till Danmark eller Norge.

Avsändarens namn och adress: Bladet Schödt

Blad: Bladet Schödt Kr. 50 Öre

Adressats namn: Herr Georg Schödt

Adressats bostad: Postbureau

Adresspostanstalt: Stockholm

Redovisande postkontor: Stockholm

Adresspostkontor: Stockholm

Redovisningsnr: 1563

Posttjänstens underskrift: P. Blom

Blankett nr 225. (Juli 1917.)

Ä härvarande postkontor har inlämnats en postanvisning

n:r 1563 Adressort: Valm

Adressat: G. Schödt

Avgift 35 öre (Mottagande posttjänsteman.)

Inbetalat belopp

Kronor	Öre
<u>100</u>	<u>-</u>

KASSA

Telegrampostanvisningar, gemensam blankett för anvisning och avi.
 Bild 46 på sida 40. Från 1910 sammanslogs blanketterna 6 och 7 för inrikes tpa till Bl. 225, och Bl 5 och 8 för internationell tpa till Bl. 226. Uppläggningsen var densamma under många år, d.v.s. en tredelad perforerad blankett c:a 310x200 mm. på mörk brun kartong som på så sätt innehöll både tpa, avi och bruksanvisning för inlämnaren.

Bild 47 ovan. Här syns den tvåsidiga perforeringen tydligt på den nya avrivbara avisen (120x115 mm.) från blankett 225. Tpa ovan har behandlats som obeställbar då "Adressaten avrest". För att återfå pengarna skulle avsändaren återlämna inlämningsbeviset.

Pr. u. Sch.

Pr. u. Sch

42

B.

ADMINISTRATION DES POSTES
de Suède.

AVIS D'ÉMISSION.

AVIS OM EN TELEGRAMPOSTANVISNING.

Copie d'un mandat télégraphique déposé au bureau de
Afskrift af en telegrampostanvisning, utfärdad vid postanstalten i

le 3. 1. 1906 pour le bureau de
den till postanstalten i
(Pays. — Adresslandet.)

Nom de l'envoyeur. Afsändarens namn.	Numéro du mandat. Anvisningens löpande kontrollboks- nummer.	Nom, prénoms, qualité et domicile du destinataire. Adressatens namn, förnamn, titel och bostad.	Montant du mandat. Anvisnings- beloppet.
Rubin	4	Hugo Rubin Landskrona under strasse 14	100

A Lindsberg, le 3. 1. 189 1906

Timbre du bureau d'origine.
Afsändningspostanstaltens stämpel.

Signature
Förbörande postanstaltens
underskrift.

Le des postes,

A. Osterlund

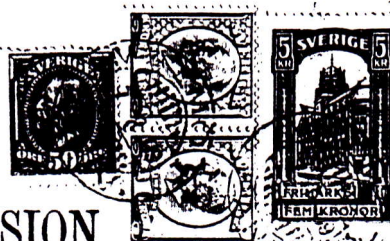
Timbre du bureau de destination.
Adresspostanstaltens stämpel.

Blankett n:r 5.
(September 1893.)

Bild 51. AVIS D'ÉMISSION, Bl. n:r 5, Sept 1893, (175x210mm). Andra typen
av telegramavisen. Observera texten: "Afskrift af en telegrampostanvisning, utfärdad vid
postanstalten i Lindsberg". 100 kr sända till Kiel. Porto 1 kr 8 öre.

220

ADMINISTRATION DES POSTES
de Suède.

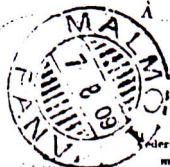
AVIS D'ÉMISSION.

AVIS OM EN TELEGRAMPOSTANVISNING.

Copie d'un mandat télégraphique déposé au bureau de
Afskrift af en telegrampostanvisning, utfärdad vid postanstalten i
le 7.8.09 pour le bureau de
den L40 till postanstalten i

Malmö
Brighton
Angleterre
(Pay — Adresslandet.)

Nom de l'envoyeur. Afsändarens namn.	Numéro du mandat. Anvisningens redovisnings- nummer.	Nom, prénoms, qualité et domicile du destinataire. Adressatens namn, förnamn, titel och hotsad.	Montant du mandat. Anvisnings- beloppet.
Postmark	343 343	Teddy Ståhle Kontant Metropole Hotell	40 kr = 728 kr 80 öre

Timbre du bureau
d'origine.
Afsändningspostanstaltens
stämpel.

Blankett n:r 5.
(December 1900.)

Signature.
Förskriftens posttjänste-
mannas underskrift.

Le Bureau des postes,
Pergman

Timbre du bureau
de destination.
Adresspostanstaltens stämpel.

Bild 52. AVIS D'ÉMISSION, Bl. n:r 5, Dec. 1900. Tredje typen av telegramavisen.
Sänd från Malmö 7.8 1909, och behandlats vid Malmö Panv Utr den 8.8 1909. 40 pund
eller Sk 728:80 sända till England. Porto 7 kr 50 öre. Ur Göran Hammarlunds samling.

N° 1431.

(Janv. 1896. — Circ. 128.)

POSTES
ET
TÉLÉGRAPHES.

BUREAU de PÉKIN

MANDAT-CARTE.

RECEVUE

le 9 mai

1912.

M. O. E. Öberg est prié de se présenter
au bureau de Pékin, Poste Française muni de la présente lettre et
de pièces établissant son identité, à l'effet de toucher le montant
d'un mandat de poste détaillé ci-après :

BUREAU D'ORIGINE.	NOM DE L'ENVOYEUR.	ADRESSE DE L'ENVOYEUR.	MONTANT DU MANDAT.
Falun Suède	Möller	Lettre	2 fr 75

Le Receveur
LE RECEVEUR DES POSTES FRANÇAISES
A PÉKIN

Si le bénéficiaire veut faire toucher par un tiers le montant du ou des mandats ci-dessus, il signera le pouvoir ci-après, qui devra être appuyé d'un timbre ou d'une griffe à son usage. A défaut de l'application d'un timbre ou d'une griffe à l'appui du pouvoir, le porteur devra être muni d'une pièce authentique, au nom du bénéficiaire, telle que passeport, patente, permis de chasse; etc. (1). Dans tous les cas, le tiers porteur sera tenu d'acquitter le mandat au lieu et place du bénéficiaire.

Je soussigné autorise M. _____, porteur de la présente, à acquitter et
à toucher le mandat ou les mandats dont le détail est ci-dessus.

Signature:

Timbre ou griffe:

Emil Johansson
Mr Öberg has now returned to Sweden so I
send the postage back advising to his resi-
dent there. Emil Johansson in the belief. E. J.

(1) S'il y a lieu, ne pas manquer d'indiquer, au verso du mandat, les pièces sur le vu desquelles le paiement aura été
effectué.

Le présent avis devra être conservé par le bureau payeur.

Bild 54. Telegrampostanvisning No 1431. O.E. Öberg ombeds presentera sig på postkontoret i Peking, medförande denna anvisning och identitetshandling för att uttaga angivet belopp. Enligt påskriften nedtill av Emil Johansson är postanvisningen returnerad av chinesisiska postverket till avsändaren Möller i Falun, "Mr Öberg has now returned to Sweden, so I send Tele Postage back..."

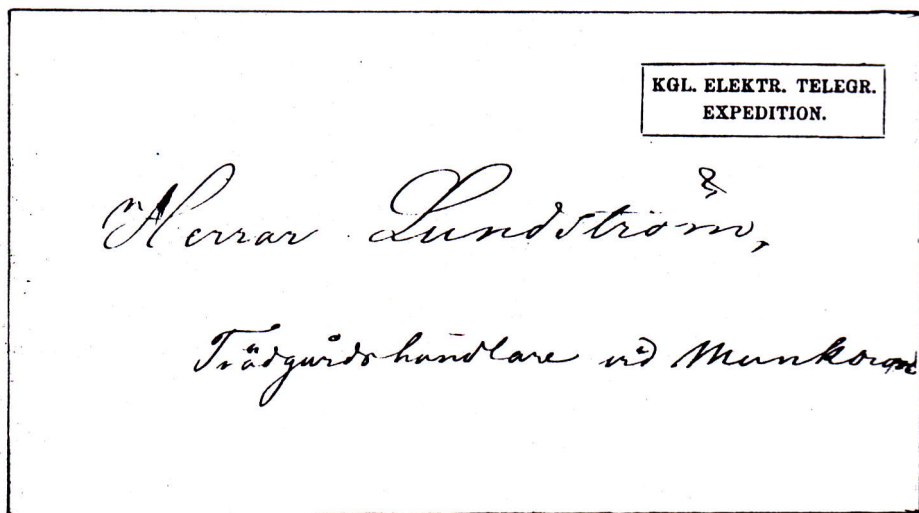

Bild 55. Telegraf-Rapport sänd 10/10 1854 Uppsala-Stockholm. Under 1855 ändrades benämningen till Telegraf-Depesch och först 1857 till TELEGRAM. Se sida 5 och bild 3.

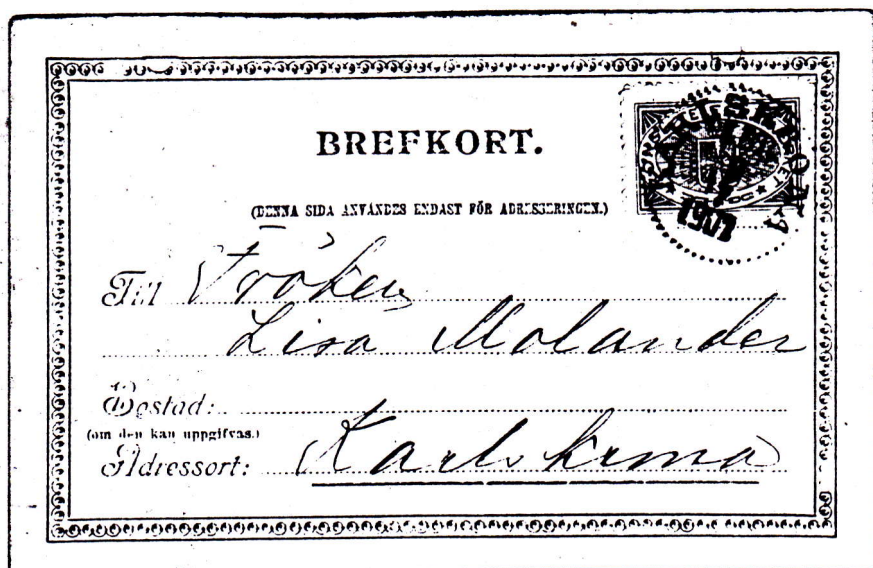

Bild 56. En kuriositet av senare datum, ett brevkort frankerat med ett förslutningsmärke för telegram, stämplat Karlskrona Lädbrev 9/7 1907.